

واکاوی باز دارنده‌های تحقق مدیریت شایسته‌سالار در تعاونی‌های منابع طبیعی و

آبخیزداری گلستان: استلزاماتی برای ترویج به‌عنوان تسهیلگر نهادی

محمد شریف شریف‌زاده^{۱*}، غلامحسین عبدالله‌زاده^۲ و محمدرضا شهرکی^۳

۱- دانشیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران (sharifsharifzadeh@gmail.com)

۲- دانشیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

چکیده

تعاونی‌های منابع طبیعی، از جمله تشکل‌هایی هستند که از طریق بسیج منابع و بهره‌گیری از ظرفیت‌های محلی نقش بسیار مهمی در بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی ایفا می‌کنند. لذا، انتظار می‌رود تعاونی‌های منابع طبیعی از مدیریت علمی و تخصصی برخوردار باشند و با اتکا به نیروی مردمی اعضا و با تصمیمات مشارکت‌جویانه از طریق مجامع عمومی و هیأت‌مدیره عمل نمایند. تحقیق حاضر با هدف شناسایی موانع مدیریت شایسته در تعاونی‌های مرتع‌داری استان گلستان، به دنبال مقایسه سطح موانع مختلف در تعاونی‌ها بر اساس شرایط اهداف از پیش تعیین‌شده بود. جامعه آماری تحقیق را ۱۱۸۶ بهره‌بردار از ۲۵ تعاونی مرتع‌داری (به ترتیب ۱۴ تعاونی در گنبدکاووس، ۹ تعاونی در مراوه‌تپه، یک تعاونی در آق‌قلا و یک تعاونی در گمیشان) زیرمجموعه اتحادیه مرتع‌داران استان گلستان، تشکیل می‌دادند که ۱۲۰ نفر از آن‌ها بر اساس جدول بارتلت به‌عنوان حجم نمونه تعیین و با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی با انتساب متناسب انتخاب شدند. ابزار سنجش، پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای بود که بر اساس نتایج تحقیقات محققان و مصاحبه‌های حضوری با کارشناسان تهیه شد. روایی محتوایی آن بر اساس نظرات کارشناسان و متخصصان و پایایی آن نیز بر اساس محاسبه ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج حاصل از رتبه‌بندی گویه‌ها نشان داد که «عدم اطلاعات کافی اعضا از برنامه‌های مرتبط با منابع طبیعی» از شایسته‌گزینی، «عدم پیگیری مسائل مالی تعاونی‌ها و شفاف نبودن آن» از بعد شایسته‌سالاری و «عدم تواضع و فروتنی اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل» از بعد شایسته‌پروری، مهم‌ترین موانع انتخاب شایسته افراد در تعاونی‌های مرتع‌داری بوده‌اند. بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن، بعد شایسته‌پروری، شایسته‌گزینی و شایسته‌سالاری به ترتیب اهمیت رتبه‌بندی شدند. همچنین هر سه بعد از موانع مدیریت شایسته در تعاونی‌ها، در سطح ۹۹ درصد اطمینان رابطه مستقیم و معنی‌داری با یکدیگر دارند.

واژه‌های کلیدی: ترویج مرتع‌داری، اتحادیه تعاون، تعاونی مرتع‌داری، شایسته‌گزینی